

Sēlija

Kā es atklāju Sēliju!

Tieši pirms 42 gadiem es devos savā kārtējā ekspedīcijā uz Latvijas dienvidu fiziogēogrāfiskajiem rajoniem, lai pētītu ģeogrāfiskās ainavas un dzīvotnes jeb apdzīvotās vietas: Augšzemes augstieni, Sēlijas pauguraini (tagad saukts par paugurvalni), Aknīstes pacēlumu, Skrudalienas pacēlumu. Ar vārdu Sēlija saistījās neliela teritorija – paugurvalnis un viens kolhozs „Sēlija”, kurš vēl toreiz, labi atceros, Sēlpils baznīcā glabāja minerālmēslus. Daudzi sevi sauca par latgaliešiem, zemgaliešiem, kurzemniekiem, vidzemniekiem, bet par sēli gan neviens. Sēļu eksistence bija aizmirsta turpat uz 700 gadiem. Kopīga nosaukuma šai Daugavas kreisā krasta teritorijai nebija, vienīgais, ko atradu literatūrā, bija vācu Augškurzeme un Sēliju daļēji klājošā Augšzemes augstienes teritorija, bet tā neaptvēra visu šo kreisā krasta areālu. Pats toponīms Augšzeme ir radies no vācu Augškurzemes, jo visa Zemgale un Kurzeme toreiz bija viena administratīva vienība – Kurzemes hercogiste, un pats dienvidaustrumu gals viņiem bija tāda augšas teritorija. Latvijas brīvvalsts laikā šo teritoriju dažkārt sāka saukt tikpat nepareizi - par Augšzemgali.

Pētot ģeogrāfiskās ainavas šajā teritorijā, nonācu pie ļoti savdabīga secinājuma, ka šeit valda cita aura, ka šī zeme ir citāda, tā ir savādāka kā Zemgale, savādāka kā Latgale. Radās jautājums – kāpēc? Kur ir tas Lielais noslēpums? Kāpēc es šeit nejutos kā Zemgalē, kā Latgalē, kā Kurzemē (vācieši sauca Augškurzeme)? Aizbraucu no Ilūkstes līdz Zemgales stacijai netālu pie Lietuvas robežas. Stacija saucas Zemgale, domāju - bet kāda te Zemgale. Kaut kas te nebija kārtībā - pati zeme izstaroja tādu kā netaisnību, nepamatotu aizmirstību.

Tas lielais noslēpums slēpās vārdā SĒLIJA. Kā Lielo ģeogrāfisko atklājumu es biju atklājis jaunu, īstenībā sen aizmirstu zemi -Sēlija. Zemi, kuru kādreiz un arī dzīvē vēl tagad apdzīvo sēļi. Es jutos kā portugāļu jūras braucējs Vasko da Gama. Šo ģeogrāfisko atklājumu es izdarīju pirms daudziem gadiem un visus šos gadus esmu cīnījies par Sēlijas pastāvēšanu, un ne tikai šī vārda atdzīvināšanai, bet Sēlijas Zemes - pavalsts izveidošanai. Kā pirmo publisko rakstu „Pret trim zvaigznēm” par Sēlijas atzīšanu līdzās Kurzemei, Vidzemei un Latgalei uzrakstīju 1988.gadā. Pastāvēju uz to, ka trim zvaigznēm Brīvības pieminekli jāpievieno vēl Zemgales, Rīgavas un Sēlijas zvaigznes. Skaista jau ir dziesma «Ir Kurzeme, ir Vidzeme, ir Latgale mūsu...», bet tā ignorē pārējās Latvijas Zemes. Atceros, ka uzstājos 1989.gadā Latvijas radio tieši par nepieciešamību atzīt Sēliju kā pilntiesīgu Zemi. Ap to laiku atradās arī pirmie šīs idejas atbalstītāji, kā akadēmiķis J.Stradiņš, kurš pieteicās, ka pats esot nācis no Sēlijas, pieteicās arī dzīvē vēl citi drošminieki, kuri jau ar lepnuma piesitienu bija gatavi atzīties, ka viņi ir sēļi, vai arī nāk no Sēlijas. Pirmie akmeņi bija iekustināti, daži sasniegumi mums bija, bet šis manis iesāktais pašnoteikšanās process diemžēl vēl nav beidzies (par to tālāk tekstā).

Sēļu etnoģenēze

Kas ir sēļi? Kāda ir viņu etnoģenēze? Kas ir viņu radinieki? No kurienes viņi nākuši? Ar ko viņi atšķiras no citām baltu tautām?

Stāsts par sēļiem ir jāsāk ar viņu senčiem. Sēļi ir viena no daudzajām baltu tautām, kura veidoja Eiropas civilizāciju daudzus tūkstošus gadus pirms mūsu ēras.

Baltu tautas senatnē apdzīvoja ne tikai pašreizējo Eiropu no Urāliem līdz Atlantijas okeānam un Vidusjūras baseinu, bet arī plašas teritorijas no tā uz Austrumiem. Tās bija radījušas augsti attīstītu civilizāciju. Šobrīd ir zinātniski pierādīts, ka protobaltu (baltu senču) un baltu civilizācija ir vissenākā Eiropā un ka baltu valoda ir pamatā visām Eiropas valodām.

Pieminot baltus, visiem baltu tautas asociējas ar latviešiem un lietuviešiem, daži vēl ir dzirdējuši par prūšiem. Bet īstenībā tautu skaits ir ļoti plašs, nosaukšu tikai daļu no tām: sindi, leti jeb lejieši, golāni, muromi, māri, cāmi, galindi, jatvingi, rūti, umbri, ligūri, sikāni, sīkuļi, veneti, picēni, galli, tirēni, etruski, eiri, skoti, pikti, burti, erji, heti, pelasgi, alāni, plašais āriešu tautu atzars un daudzas citas tautas (sk. rakstu „Senlatvija šodienā”).

Baltu tautas senatnē bija sasniegušas ārkārtīgi augstu kultūras pakāpi. Lai pieminam vien daudzveidīgo rakstību: mezglu, cilpu, burtu, ķīļraksta, hieroglifu, rūnu un dažādu simbolu. Balti arī pārvaldīja garīgās informācijas pārraides mākslu (bez jebkādiem datoriem un *e-mailiem*), kuru šobrīd pieprot vairs tikai retais. Balti dzīvoja pēc Dieva un Dabas likumiem, saviem tikumiem un taisnīgu sociālo iekārtu. Baltiem bija sava tautvaldība. Senajiem baltiem nebija vergu. Verdzība radās Šumērā, Dilmunā, Ēģiptē – tas ir, salīdzinoši daudz jaunākos laikos. Mācību grāmatās skolās māca pasaciņas par Pasaulē „pirmajām” attīstītām Šumēras [Mezopotāmijas] un Ēģiptes, civilizācijām, kuras eksistēja pirms 6000 gadiem, bet baltu tautu civilizācija ir daudz senāka, piemēram, sindiem jau bija sava Čongaras „universitāte” (nosacīti saucam par universitātei, jo tas bija plaša spektra garīgās apmācības centrs), kuru sāka būvēt pirms 10500. gada p. m. ē. un tā eksistēja vēl vismaz 500.gadā p.m.ē. Baltu tautas radīja kultūras vērtības daudzus tūkstošus gadu pirms tam, kad Senajā Ēģiptē uzcēla pirmo piramīdu vai Šumērā — Zikurātu. Arī Troja jau 7. gt. p. m. ē. bija baltu -pelasgu saimnieciskais, stratēģiskais, tirdzniecības, kultūras un dievturības centrs, grieķi tur ieradās kādus “nieka” 5—6 tūkstošus gadu vēlāk.

Protobalti jeb baltu senči uz tagadējās Eiropas teritoriju atnāca no Klusā okeāna piekrastes un apmetās te uz dzīvi vairāk nekā pirms 100 tūkstošiem gadu pirms mūsu ēras, t. i., desmitiem tūkstošu gadu pirms Ledus laikmeta. Domājams, ka vissenākais protobaltu centrs bijis ap pašreizējo Baltijas jūru. Vislabāk par to liecina Ašepas (145±18.gt.p.m.ē.) un Mustjē senkultūra (100.—24. gt. p. m. ē.), Kostjonkovas (50.t.g.p.m.ē.)– Sungiras (30-26.gt.p.m.ē.) – Zaraiskas (21.-20. gt.p.m.ē.)– Judinas – Ressetas Jenevas – Augšvolgas (jeb dažkārt saukta Pievolgas) senkultūra un daudzas vēl citas starpkultūras, līdz nonākam līdz pat Volosovas (4.-2.gt.p.m.ē.) un Fatjanovas (3.-1.gt.p.m.ē.) senkultūrai. Pēc tam jau nāk mūsdienu ģenētiski saistītas senkultūras līdz pat mūsdienu baltiem.

Iestājoties Ledus laikmetam, protobalti bija spiesti doties uz dienvidiem, bet, tam beidzoties, viņu pēcteči pamazām atgriezās senču zemē (Latvijas teritorijā ap 12. gt.p.m.ē., tuvāk par latviešu ciltskoku rakstā „Senlatvija šodienā”). Mūsdienu balti šajās Ziemeļeiropas zemēs dzīvo kopš 12. gt. p. m. ē., t. i., jau 14000 gadu. Baltu tautu vēsturiskais teritoriālais izplatījums zinātniekiem vairs šaubas nerada. Šo apgalvojumu pierāda arheoloģiskie atradumi.

Skatot sēļu etnoģenēzi, mums svarīgs ir baltu laiks apm. pirms 42 000 gadu, kad no baltiem atdalījās erji un devās austrumu virzienā. Nākošais ievērojamais dalīšanās laiks bija apmēram pirms 20000-18000 gadu, kad atdalījās ārieši (akadēmiskā vēsture min 3000.g.p.m.ē., pēc citiem datiem ap 7000.-6000.g.p.m.ē.), tas bija apledojuma maksimums, un viņi devās tagadējās Indijas virzienā. Ārieši – jeb augstākā balto kasta Indijā pēc izcelsmes ir balti. Atlikušo Baltu kodolu veidoja galvenokārt sindi, māri, leti, burti, rūti. No letiem atdalījās lejieši, bet savukārt no lejiešiem apmēram pirms 14 000 gadu atdalījās **sembri**. Viņi apdzīvoja plašas teritorijas Eiropā. Sembri ziemeļu atzaru sauca par svidriem, no kuriem vēlāk

izveidojās zviedri (tikai jāņem vērā arī jefetizācijas un šemitizācijas procesi Skandināvijā).

Sembri savukārt pakāpeniski sāka sazaroties, ātrāk no viņiem atdalījās kurši, salīdzinoši nedaudz vēlāk - lati (latgaļi) un sēļi. Bet tagadējās Latvijas teritorijā pēc svidriem (mums tuvi asinsradinieki), lati un sēļi praktiski ieradās vienlaicīgi. Sembru apdzīvotā teritorija atradās tagadējās Pa-latas (Polockas) apkārtnē, tā tad arī ir latu un sēļu rašanās vieta – tur dzīvojošie sembri sadalījās latos (latgaļos) un sēļos. Kā raksta O. Ziļickis, tad Tulzinas apmetne bija vēl viņu kopīgais centrs, tā ir datēta ar 11 750. gadu p.m.ē. Tikai neaizmirsīsim, ka sembru kodols atradās tālāk uz rietumiem – tagadējās Polijas zemē.

Sēļi ir gandrīz 14 000 gadus veca baltu tauta. Salīdzinājumam, sklavīnu karadraudžu ierašanās laiks Austrumeiropā tiek datēts ar 850-860. gadu mūsu ērā (no viņiem radās russkije). Sklavīnu, vēlākos laikos pārdēvēto par slovēņiem un pavisam nesenā pagātnē par slāviem, ģenēzes laiks sākas līdz ar Romas impērijas sabrukšanu. Vēsturiski sēļi ir vairāk kā 13 000 gadus vecāka tauta par russkijiem/krieviem (par russkijiem tuvāk darbos „Senlatvija šodienā” un „Kas ir krievs - russkij?”)

Baltu tauta - Sēļi

Sēļi ir pazīstams etnonīms. *Selos*, kā raksta O. Ziļickis, tiek skaidrots dažādi senajā baltu *ide* valodā - *selos*, kas nozīmē ezers, purvs, slapja vieta jeb *‘ezeriem un purviem bagāta apvidus iedzīvotājs’*. Blese uzskata, ka vārds sēļi ir saistāms ar apvidus vārdu *sel(i)s* ‘(mazs) plosts’, kas liekas maz ticams, daži uzskata, ka tas saistāms ar jēdzienu – dvēsele.

Pirmie atnācēji **tagadējās Sēlijas teritorijā** tiek datēti ap 11 500 – 11 250 gadu p.m.ē., ir daži agrāki skaitļi, bet tajā laikā vēl apledošanas ietekme bija stipri jūtama. Kā pirmā apmetne tagadējās Latvijas teritorijā tiek minēta Dviete, bet sēļu apdzīvotais areālais bija daudz plašāks un praktiski aptvēra tagadējās Augštaitijas teritoriju un daļu no tagadējās Vidzemes teritorijas. Sēļu „smaguma centrs”, ja tā varētu raksturot, atradās šodienas Lietuvas pusē. Augštaitijas mūsdienu iedzīvotāji faktiski ir radušies kā sēļu un lejiešu (leišu) tautu sajaukums. Lietuvas Rokiškos ir novadpētnieki, kuri šodien arī dzīvo nodarbojas ar sēļu izpēti un lietuvieši arī atzīst sēļu tautu kā vienu no savām pamattautām.

Līdz hristiešu-krustnešu iebrukumam sēļiem jau bija izveidojusies sava konfederatīva valsts, kura aptvēra daļu no šodienas Latvijas un šodienas Lietuvas.

Senā Sēla jeb **Sēlenes zeme** (izvilkums no mana raksta „Senlatvija šodienā”). Latīņu valodā - *terra Selen*, taču dažkārt par Sēleni sauca tikai ap Sēlpili esošo pavalsti -pilsnovadu. Senā Sēla teritoriāli bija liela zeme. Viņu apdzīvotības areāls sniedzās no Neris upes Lietuvā līdz pat Koknesei – Lielvārdei, bet atsevišķu kopu veidā līdz pat Salaspilij - Rumbulas krācēm pie Doles salas Daugavas lejtecē. Šajā Daugavas lejteces baseinā viņi dzīvoja vienkopus ar zemjiem (zemgaļiem), jo tā pamatā bija zemju zeme. Sēla bija ļoti spēcīga valstu (pavalstu) konfederācija, kura pēc hristiešu ziemeļu daļas okupācijas tika sadalīta divās lielās daļās. Viena daļa palika Lietuvas pusē, mūsdienu Augštaitijā, otra daļa - Latvijas pusē. Bet sensenos laikos Daugavas krasti bija draudzīgi sadalīti: Daugavas lejteces baseinā dzīvoja zemji (zemgaļi), vidusteces baseinā, tagadējās Latvijas teritorijā pārsvarā sēļi, tagadējās Latgales dienvidu daļā un Baltkrievijas teritorijā – lati (latgaļi), bet augšteces baseina dienvidu pusē mums ļoti tuva baltu tauta – galindi. Pēdējie gan pārsvarā apdzīvoja no Daugavas netālo Sindas (Dņepras) augšteces baseinu. Sēļi apdzīvoja ne tikai Daugavas baseinu, bet arī Vidzemes dienvidu un dienvidaustrumu daļu, sākot no Adulienas līdz pat Daugavai. Sēļiem tuvas tautas mēs atrodam Eiropas dienvidos, Balkānu pussalas rietumu pusē – illīrus, trāķiešus, paeoniešus un pelagus (tuvāk rakstā „Zaudētā Senlatvija”). **Kopumā Seno Sēlu varam iedalīt trijās**

nosacītās zemēs: Ziemeļsēlija (tagad ietilpst Latgalē un Vidzemē), **Vidussēlija, kura aptver šodienas Sēliju un Dienvidsēlija (vislielākā daļa), kura aptver lielu daļu no Augštaitijas. Šodienas Sēlija, tātad, ir tāds neliels vidusdaļas izgriezums no Senās Sēlas.** Jāatzīmē, ka Daugava patiešām bija kā tāda likteņupe, un tā nepiederēja ne zemgaļiem, ne latgaļiem, ne sēļiem, ne galindiem tās augštecē, visi to izmantoja satiksmei kā Dzintara ceļu uz dienvidu zemēm pie savām radu tautām. No Daugavas tālāk pa Sindu (mūsdienu Dņepru) gan sēļi, gan zemgaļi, gan latgaļi, gan galindi, gan lejiesi nokļuva Melnā jūrā un Vidusjūrā pie savām radu tautām.

Sēļu valstis (pavalstis) tagadējā Latvijas teritorijā

Krustnešu okupētās Latvijas pusē palika sēļu pavalstis, kuras atradās Daugavas labajā krastā: **Alotene** (ir divas versijas pār tās atrašanās vietu), **Asote un Nīcgale** (tuvāk nākošā iedaļā par pavalstīm, kuras sadalās starp tagadējo Latvijas un Lietuvas teritoriju, jo tās dienvidu gals atrodas tagadējā Lietuvā). Domājams, ka visas trīs savu laiku pabija Sēlijas konfederācijā, bet savu laiku Jersikas konfederācijā, kad tā jau bija atdalījies no kopīgās Sēlijas. Pēdējā jau bija daudz vairāk centralizēta valsts. Daugavas kreisajā krastā atradās **Alektene** (tag. Ilūkstes novads), **Sēlenes** pavalsts (Sēlpils) un **Bebrene**, kura bieži tiek pieminēta kā Jersikas konfederācijas sastāvdaļa. Starp citu, kā raksta vēsturnieks I. Šterns, 1261. g. Lietuvas karalis Mindaugs noteica Livonijas ordenim dāvinātās Sēlijas robežas. „Dāvinātā” (lieku pēdiņas) Sēlija sākās dienvidos pie Naujenes (pie Vecdaugavpils) un ziemeļos līdz Rumbulas krācēm pie Doles salas. Tātad visas valstis un pavalstis pie Daugavas: Lielvārde, Aizkraukle, Koknese, toreiz ietilpa Sēlā, izņemot Daugavas lejteces daļu, kuru, kā jau minēju, apdzīvoja zemji (zemgaļi), bet sēļi Daugavas lejtecē dzīvojuši tikai atsevišķām kopām starp zemjiem. Saulkalnes baltu, arī sēļu, garīgais centrs (starp tagadējo Ikšķili un Salaspili), faktiski, tātad, atradās zemgaļu teritorijā. Atsevišķi apskatāma ir Ziemeļsēlija, kuras dienvidu pusi dažkārt sauc par Lātavu. Lai arī daudzviet esmu lietojis šo ģeogrāfisko nosaukumu „Lātava” un tas sastopams dažos citu autoru rakstos, domāju, ka sēļu zemes saukt ar vārdu sakni – „lat” nebūtu pareizi, jo tās tomēr nav latu zemes, bet gan sēļu zemes. Problemātisks jautājums ir par **Jersikas** jeb dažkārt saukta **Letijas konfederāciju**, kuras sastāvā ietilpa gan latu, gan sēļu zemes. Jersikas teritorijas robežas ir bijušas mainīgas, it sevišķi austrumu pusē. Kā karaļvalsts tā jau izveidojās pēc zināmiem aristokrātijas šemitizācijas procesiem, lai arī valdnieki šemitizējās, tauta, kāda tā bija - tāda arīdzan palika (par valstīm un pavalstīm tagadējās Latvijas robežās tuvāk rakstā „Latvijas Zemes un Novadi”). Vairāki autori uzsver, ka Viduslaikos (6. – 14. gs m. ē.) sēļi bija izpletušies Zemgalē –pat līdz Bauskai.

Sēļu valstis, kuras daļēji ietilpa tagadējā Latvijas teritorijā

Kā divas pirmās jāmin **Medene** (tās ziemeļu daļa ir Latvijas teritorijā, bet dienvidu daļa - tagadējās Lietuvas teritorijā) un **Kalve** (lielākā daļa atrodas Latvijas teritorijā, bet dienvidu daļa - tagadējās Lietuvas teritorijā). Daži pētnieki starp Kalvi un Nīcgali vēl izdala **Varkundes** pavalsti, kura arī stipri iesniedzas Lietuvas teritorijā, bet citi savukārt raksta, ka Varkunde esot bijusi tā pati Varka (tagadējie Varakļāni, tātad tālu Latgalē), lai gan pēc dažu citu pētnieku domām Varkas centrs vispār atradās Ludzā nevis Varakļānos, jebkurā gadījumā ar Sēliju tai neesot nekāda sakara. Jau pieminētā Daugavas labā krasta **Nīcgales (Nīc-gals)** valsts (pavalsts) savu laiku (pirms krustnešu okupācijas) bija daudz plašāka valsts (pavalsts). Tās ziemeļu robeža sniedzās līdz pat tagadējam Nīcgales ciematam, aizņēma visu Skrudalienas pauguraini, Medumu ezeraini un iesniedzās pat tagadējās Lietuvas teritorijā.

Sēļu valstis un zemes ārpus tagadējās Latvijas teritorijas

Nalsene jeb Nolišķi, kura vēl 1250.g. tiek minēta kā neatkarīga valsts, **Maleisine**, daļēji **Peolne, Tovrakste** (Tauragnes), **Uttena** (Utena), **Uspala** (Uzpalia/Upzaļus –Užpaliai), divas pēdējās dažos avotos min tikai kā pilsnovadus.

Svētvietas. To apzināšana, mums vēl ir jāveic, jo arheologi diemžēl neatšķir svētkalnus no pilskalniem un vēlākiem cietokšņkalniem. Krustneši-hristieši daudzviet sēļu svētkalnos sacēla savus Ješua pielūgsmes dievnamus vai ierīkoja savas kapsētas (domājams, ka tā bija arī Sunākstē, kur vienā kalnā hristiešu baznīca, bet otrā kapsēta). Jāsaka, ka hristiešiem baznīcas jau arī bija un ir kapsētas. Kā sevišķa zeme ir jāizdala svētzeme starp Ikšķili un Salaspili, tagadējā Saulkalne. Domājams, pirms vikingu-līvu un krustnešu iebrukuma tā ir bijusi sēļu, zemgaļu un latu vaidelošu un spīganu svētzeme. Tieši tāpēc arī krustneši savu „dzeguzes olu” iedēja šajā vietā - baltu svētzemē.

Sēļu valoda bija tuvāka leišu valodai nekā latu (latgaļu), jo sēļi bija vairāk sajukušies ar leišiem, nekā ar latiem. Šīs tautas sadzīvoja brālīgi, vismaz nav nekādu ziņu, ka viņi būtu savā starpā naidojušies vai karojuši, izņemot varbūt kā tautā saka – par „bišukokiem”. Kopš 12.gs. sēļi bija viena no substrāta tautām, uz kuras bāzes sāka veidoties augštaiši un vēlāk attiecīgi arī lietuvieši, bet kopš 14. gs. sēļi bija viena no substrāta tautām, uz kuras bāzes sāka veidoties arī šodienas latviešu tauta. Valodnieki ir izpētījuši, ka sēļu izloksne no augšzemnieku dialekta (otra šajā dialektā bija latgaliešu izloksne) bija viena no noteicošajām latviešu valodas izveidošanā. Dotais valodas substrāts bija izplatīts Ziemeļsēlijā līdz pat Adulienai, Druvienai, Tirzai – tas ir, vēl labu gabalu aiz Cesvaines, bet it sevišķi Aizkrauklē, Bebros, Iršos, Kalsnavā, Koknesē, Liepkalnē, Pļaviņās, Sausnejā, Vietalvā un vēl citās vietās. Vidussēlijā, protams, valdīja klasiskā sēļu izloksne. Protams, šodien valodnieki var runāt vairs par dialektiem un izloksnēm, bet sēļi savu laiku runāja savā sēļu valodā un valodnieku uzdevums ir rekonstruēt to visā pilnībā.

Politiskā situācija šodienas Latvijā un Sēlijā

Kas notiek Latvijā? Tāds populārs jautājums.

Savā laikā dibinot Latvijas tautas fronti, mēs izvirzījām prasības pēc deokupācijas, dekolonizācijas, desovjetizācijas. Atgūvām neatkarību, izveidojām 4.maija Republiku, uzsākām plašas reformas un uzsākām cīņu par padomju iekārtas debirokratizāciju un decentralizāciju. Skumji ir tas, ka vēl aizvien ir spēkā visas šīs mūsu izvirzītās prasības. Pēc 24 neatkarības gadiem vēl aizvien nav atrisinātas šīs mūsu kādreiz izvirzītās prasības. Šodien neanalizēšu visas šīs prasības, bet pakavēšos pie galvenās - decentralizācijas. Tautas varas vietā ir izveidojusies dēmonkrātija. Decentralizācijas vietā vēl lielāka Centralizācija. Kāpēc? Faktiski atbildi varu jums dot kodolīgu – tas ir varas jautājums, varturu un varnešu bailes zaudēt varu.

Latvijas decentralizācijas izstrādāju 90. gadu sākumā, faktiski varētu teikt, ka pabeidzu to 1993.gadā, kad noliku Augstākās Padomes Pašvaldību padomei uz galda. To jau bija apstiprinājusi manis vadītā AP Teritoriāli administratīvās reformas komisija.

Administratīvi teritoriālā reforma nebija tikai teritorijas pārvaldes jautājums, tas bija arī tautvaldības jautājums. Tas arīdzan ir dziļi politisks jautājums, jo skar varas decentralizācijas nepieciešamību. Tautvaldība un varas decentralizācija ir bieds pie varas esošajiem korporatīvi politiskajiem grupējumiem. Viens no varas decentralizācijas virzieniem ir pārvaldes un daļēju likumdošanas funkciju nodošana pavalstīm. Pavalstu un autonomo teritoriju sistēma eksistē ļoti daudzās Pasaules valstīs. Federālais modelis daudztautu valstīs ir ļoti optimāls valsts pārvaldes modelis. Jo centralizētāka un autoritārāka ir valsts, jo mazāk attīstīta ir tautvaldība. Autonomo teritoriju eksistenci nosaka konkrēti apstākļi – kad homogēnā valstī kādu atsevišķu teritoriju apdzīvo vairāk vai mazāk krasī atšķirīgs etnoss, etnogrupa, reliģiska vai kultūras sociālā grupa, piemēram, bretoņi vai korsikāņi Francijā (abas ir atšķirīgas

tautas no frančiem Francijā). Autonomās teritorijas vēl nenosaka valsts federālo statusu. Latvijā dzīvo vēl arī citu baltu tautu - obru, ukru, venetu, senprūšu pēcteči un mēs nerunājam pat par viņu autonomiju, bet tas vēl nenozīmē arī viņu ignorēšanu. Viņiem var būt savs pagasts vai pat novads, kā, teiksim, Pie-Balgas prūšiem. Varam diskutēt arī par oriģinālo Malienas zemi.

Federālās jeb federatīvās valstis ir tās, kurās visa valsts teritorija ir sadalīta līdztiesīgās pavalstīs – Zemēs. Federālas valstis nekādā gadījumā nav *impērijas*, kā, piemēram, Rossija, kaut gan saucas *federācija*. Tipiskas federācijas ir, piemēram, Meksikas Savienotās valstis vai Amerikas Savienotās valstis, vai Šveice ar saviem kantoniem, vai Vācija un Austrija ar saviem landiem (zemēm). Autonomiju variantā valstu spektrs var būt ļoti plašs. Katras šādas teritorijas esamībai ir dziļas saknes pagātnē un dažāda ir arī autonomijas pakāpe, turklāt vienam un tam pašam etnosam var būt dažāda autonomijas pakāpe dažādās valstīs, kā, piemēram, baskiem un katalāņiem Spānijā un tiem pašiem baskiem un katalāņiem Francijā, kur viņiem nav nekādas teikšanas (viņi cīnās par savas tautas apvienošanos un neatkarīgu valsti). Apvienotā Karalistē ļoti svarīga ir ģenētiskā struktūra: skotiem jau ir savs parlaments, bet kemriem (velsiešiem) tikai Asambleja, keroviešiem (kornveliešiem) nav nekādas autonomijas, sava ārzonas autonomija ir maniniešiem (menieši), džersejiešiem, un gērnšiešiem. Flāmiem Beļģijā ir sava pavalsts ar savu valdību, bet Francijā breiziešiem (bretoņiem) un daudzām citām tautām vai etnogrūpām nav nekādas autonomijas.

Vācija un Austrija mums ir daudzējādā ziņā tuvākas valstis un daudzējādā ziņā līdzīgas. Vācijā vairākas zemes ir izveidojušās no ģermanizētām baltu sentautām, kā, piemēram, Pomerānija, Bavārija vai Saksija. Arī austriešu zemju iedalījuma pamatā ir ģermāņu, arī asimilēto baltu, seno kultūras reģionu iedalījums, kur kā klasisks piemērs kalpo tirolieši.

Mana prasība bija un ir sekojoša:

Lai saglabātu un attīstītu Latvijas daudzveidīgo, teritoriāli atšķirīgo, savdabīgo kultūru, valodas nianses, dažādos sociālās uzvedības veidus, lai līdzsvarotu labklājības izaugsmi un nodrošinātu ekonomiskās telpas līdzsvarotu attīstību, decentralizētu valsts varu – tautai ir jāatdod tās suverēnā varu, nepieciešams konstitucionāli apstiprināt Latvijas valsts federālo statusu, kur valsts sastāv no sešām pavalstīm, kuras sauc par **zemēm**: KURZEME, LATGALE, RĪGAVA, SĒLIJA, VIDZEME un ZEMGALE.

Kāpēc šādas teritoriālas vienības?

Latviešu tautu veido senās latiešu pamattautas (vēsturiskie etnosi), kuras radušās no dažādām baltu tautām - kā sēļi, lati (latgaļi), kurši, zemji (zemgaļi), vai arī tādi vēsturiski sociumi (sociālie etnosi) kā vidzemnieki un rīdzenieki (no vārda Rīdzene). Vidzemnieki ģenētiski ir radušies no latiem (latgaļiem), sēļiem un obriem, tikai ejot citu vēsturiskās attīstības ceļu. Rīdzenieki ir tāds nosacīts, bet specifisks etnoveidojums, kura ģenēzē piedalījušās visas senās latviešu pamattautas, dažādi iekarotāji un kolonisti, ieceļotāji (t.sk. līvi-lībieši).

Katrai latviešu pamattautai ir jādod arī savas pašnoteikšanās un pašrealizēšanās iespējas un tās to varēs veikt pilnvērtīgi, ja tiks ieviests dzīvē Latvijas iedalījums Zemēs.

Šāds Latvijas ģeogrāfiskais iedalījums ir veidojies tūkstošiem gadu laikā. Latvijas objektīvo teritoriālo vienību eksistencē - iedalījumā mēs redzam atspoguļojumu simtgadēm un pat tūkstošgadēm. Protams, ģeogrāfiskās telpas dabiskā struktūra ir veidojusies daudz ilgākā laika periodā.

Katrai teritorijas izdalīšanai jābūt pamatotai, objektīvai. Ar teritoriālo vienību izdalīšanu nevar spēlēties. Ja kāda teritorija jāsadala kādās vienībās, vispirms ir jāveic

tās dziļa vispusīga izpēte. Protams, tas nav normāli, ka daļa no Sēlijas iekļauta Latgales zemes Daugavpils un Krāslavas novadā. Tas ir subjektīvisms augstākā pakāpē. Jau 1993.gadā manis vadītā Administratīvi teritoriālo reformu komisija bija sagatavojusi likumprojektu par Ilūkstes apriņķa–rajona izveidošanu, par Grīvas pilsētas nodalīšanu no Daugavpils (Daugavpils vadība 100%-īgi tam piekrita), arī starp citu, par Krustpils administratīvu atdalīšanu no Jēkabpils. Kāpēc tas netika realizēts? Vienkārša iemesla dēļ - beidzās Augstākās Padomes pilnvaru laiks un jaunajās vēlēšanās tauta nobalsoja par politbrigādi „Latvijas Ceļš”, kuram nebija nekāda interese par pašu Latvijas likteni. Manis iesāktā reforma palikta nepabeigta un administratīvi teritoriālo reformu komisiju vispār likvidēja. Cik vienkārši var visu dzīvē pārveidot!

Ar ģeogrāfisko, t. i., kompleksu teritoriālo vienību izdalīšanu nodarbojas Integratīvā ģeogrāfija un tās sastāvā ietilpstošā speciālā ģeogrāfiskā zinātne – ģeogrāfiskā rajonēšana.

Kompleksajā rajonēšanā ir jācenšas maksimāli atklāt objektīvi eksistējošās ģeogrāfiskās vienības - iekšēji vienotus veselumus. Parciālā rajonēšanā teritoriāli tiek diferencēta kāda ģeogrāfisko telpu veidojošā struktūra. Piemēram, ģeomorfoloģiskajā rajonēšanā mēs diferencējam zemes virsmas reljefu, sociogēnā – sabiedrības pārveidoto dabu. Specializētā rajonēšana var notikt pēc dažādiem kritērijiem. Piemēram, agroklimatiskā rajonēšana ir ļoti svarīga lauksaimniekiem, klimatiskā rajonēšana - celtniecības vajadzībām. Šādu rajonēšanu var būt bezgala daudz. Specializētā rajonēšana ir arī administratīvā rajonēšana jeb teritorijas rajonēšana juridiskās, sociālās un saimnieciskās pārvaldes vai pašpārvaldes vajadzībām.

Veidojot administratīvo pārvaldi, ja mēs skatām ģeogrāfisko telpu sabiedrības pašpārvaldes līmenī, var orientēties tikai uz kompleksās ģeogrāfiskās rajonēšanas rezultātā izdalītām jeb apzinātām vienībām. Nevar, teiksim, veikt teritoriālo vienību izdali pēc pasta, veikala, kroga vai pagastvaldes pieejamības.

Katra teritoriālā vienība eksistē kā polistrukturāls un taksonomisks veidojums. Polistrukturāls nozīmē, ka teritoriālo vienību veido daudzas parciālās jeb atsevišķās struktūras savā mijattiecībā un mijiedarbībā. Kā galvenās parciālās struktūras jāmin: dabiskā, sociogēnā (sabiedrības pārveidotā daba), ekonomiskā, sociālā, etnostrukturā un nostrukturā (tīrā prāta un atspoguļotā prāta struktūra). Taksonomiskums nozīmē to, ka teritoriālās vienības ģeogrāfiskajā telpā sakārtojas hierarhiskos līmeņos, tas nozīmē - vairākas mazākas vienības veido nākamo lielāko, tās savukārt jau atkal nākamo, vēl lielāku. Vislielākā ģeogrāfiskā vienība Pasaulē ir zemeslode. Reģionālās vienības ir **zemes, apvadi, provinces**.

Reģionālā taksonomiskā līmenī kā galvenā indikatīvā struktūra ir jāizceļ etnostrukturā. Šīs struktūras teritoriālo atspoguļojumu ir noteikusi dažādā dabisko, antropoloģisko, sociālo, informatīvo faktoru temporālā jeb vēsturiski teritoriālā attīstība.

Reģionālā līmenī Latvijā, kā jau teicu, spilgti izdalās pieci lieli teritoriālie reģioni - zemes: Kurzeme, Vidzeme, Zemgale, Latgale un Sēlija. Savdabīgs un teritoriāli mazāks reģions ir Rīgava. Šis reģions ir tikai astoņus gadsimtus vecs. Nav neviena nozīmīga kritērija, kāpēc šis reģions būtu jāpieskaita Vidzemei. Teritoriālā vienība Vidzeme vispār ir jaunāka par Rīgu ar tās apkārtni Pierīgu. Ja jums nepatīk mans jaunvārds Rīgava, tad sauciet to par Lielrīgu (dažviet jau tie abi ir ieviesušies dzīvē). Diskutējams reģions, bet perspektīvā sevi var pieteikt kā septītais - ir Ziemeļsēlija (nosaukums diskutējams). Tā ir sēliskā teritorija Vidzemē un Latgalē (no Ērgļiem līdz Līvāniem, no Krustpils līdz Adulienai, no Kokneses līdz Lubānai).

Par Zemju patriotismu

Latgale, Vidzeme, Zemgale, Sēlija, Kurzeme latviešiem nav tukši īpašvārdi un to lietošanu nedrīkst nievāt par reģionālo patriotismu. Otrās rusšķiju okupācijas laikā tika darīts viss, lai izskaustu šos teritoriālos jēdzienus kā nacionālistiskus. Pat dziesmās tos nedrīkstēja apdziedāt.

Vidzemes un Zemgales vietā parādījās Centra rajons, Kurzeme tika pārdēvēta par Rietumu rajonu, Latgale par Austrumu rajonu. Sēlija vispār tika „norakta”, izņemta no apziņas, un tikai dažās vēsturiskās kartēs ļoti nepareizi tika parādīts sēļu senais apdzīvotības areāls. Šodien sēļu patriotisms, domāju, būtu svarīga Dzimtenes patriotisma audzināšanas sastāvdaļa.

Zemju attīstība

Zemes Latvijā, neskatoties uz centrālo politisko pretestību, pamazām sāk pašorganizēties savu teritoriju robežās. Sāk jau veidot kaut kādus mistiskus plānošanas apgabalus, baidoties atzīt Zemju – latviešu pamattautu tiesības.

Apsveicamas ir Sēlijas pašorganizēšanās tendences, jo, patiešām, laikam ir pamodies sēļu gars. Pēc mana priekšlikuma Latvijas muiža kādreiz tika iedalīta pēc zemju principa - tika izveidots pat Sēlijas muižas nogabals. Politikā, piemēram, jau 1989. gadā LSDSP partijas organizatoriski teritoriālā struktūra tika izveidota pēc Zemju principa. Jau toreiz man izdevās izveidot LSDSP Sēlijas nodaļu. Latvijas tiesu apgabali tika iedalīti pēc Zemju principa, bet diemžēl Sēlijas apgabals netika izdalīts. Dažādi kultūras un sporta pasākumi jau notiek kā Zemju pasākumi. Ja vidzemniekiem un latgaliešiem ilgāku laiku bija saglabājies patriotisma gars, tad šobrīd arīdzan zemgaļi sāk biežāk atcerēties savu kādreizējo lielvalsti un kurši savus varoņu laikus. Latvija ir nobriedusi Zemju parlamentu (Tautas Sapulču) vēlēšanai, uz ko es aicinu jau vairāk kā 25 gadus. Sapulci varētu veidot Novados izvirzītie pārstāvji. Zemju Sapulces izveido izpildvaru - Kanceleju ar savu kancleru priekšgalā. Šāda Latvijas varas decentralizācija būtu plats solis tiešākas tautvaldības ieviešanā un katras Zemes labklājības izaugsmē. Visiem Sēlijas novadiem vajadzētu ievēlēt savu Sēlijas parlamentu – Sēlijas Tautas sapulci (pēc tautvaldības principiem). Katrai Zemei ir jābūt savai likumdošanas iespējai, kas būtu balstīta uz Latvijas Republikas Satversmi. Katrā zemē būs savi specifiskie nodokļi vai nodevas, vai otrādi – tādu nebūs, jo jebkurš nodoklis ir „valsts vai pašvaldības rekets”. Ja Zemes Sapulce uzskatīs, ka kādi no nodokļiem nav piemērojami vai nav tādā mērā piemērojami viņu Zemē, viņiem jābūt iespējai tos koriģēt vai atcelt kā prettātiskus. *Neaizmirsīsim, ka jebkurš nodoklis ir „valsts rekets” un agri vai vēlu, bet tā nodokļu nauda būs cilvēkiem jāatdod atpakaļ.*

Katrai Zemei vajadzīgi savi Zemju mēroga laikraksti, žurnāli, praktiski TV stacijas jau daudzviet eksistē (savu laiku pat Viesītē raidīja sava Sēlijas televīzija), savi Zemju mēroga garīgās kultūras un fiziskās kultūras (tautas sporta) pasākumi. Katrā Zemē jau šobrīd ir vērušas durvis viena vai vairākas augstskolas.

Izņēmums pagaidām ir Sēlija, bet tur par tādu nākotnē varētu kļūt Bebrenes lauksaimniecības skola - tagadējā profesionālā vidusskola, uzskatu, ka tā būtu jāpārveido par Kulinārijas, veterinārijas, dārzkopības un ainavu arhitektūras augstskolu.

Saimnieciski līdzsvarota, pašpietiekama un pašnodrošināta zemju attīstība paaugstinātu Latvijas ekonomiskās telpas konkurētspējas izaugsmi kopumā. Šobrīd Eiropas Savienībā attīstās tieši reģionālie sakari starp reģioniem dažādās valstīs. Zemju kā administratīvu reģionu izveidošana dotu iespēju plašai tautas diplomātijas attīstībai. Tas dotu iespēju starp tautām nostiprināt tiešus sakarus bez centrālās varas palīdzības un kontroles.

Pašvaldības līmenis

Lai pašvaldības būtu dzīvotspējīgas, ir pareizi jāizvēlas taksonomiskais līmenis kurā tās veidot. Sēta vai sētu grupa uz paugura, uz kura tā atrodas, protams, arī ir teritoriāla vienība, un savai pašnoteikšanās iespējai ir jābūt katram saimniekam, kā jau suverēnam pilsonim, bet pašvaldības iestādes jau tur nebūs. Ir jāizvēlas pareizais taksonomiskais līmenis (viensēta, ciems, ciemats, ciemsēta, pagasts, novads), kurā būs pašvaldība, kurš būs tikai kā administratīva vienība. Administratīvajā rajonēšanā obligāti jāņem vērā arī tādi indikatīvie kritēriji, kuri ir svarīgi administratīvo vienību veidošanā, kā: valodas izloksne vai dialekts, domāšanas un uzvedības tips, dzīvesziņa, uzspiestā reliģija un daudzi citi faktori. Bet katrā gadījumā jāņem vērā arī dabiskā ģeogrāfiskā vide, kuras sastāvdaļa ir dotā sociālā kopa/kopiena. Latvijas ģeogrāfisko telpu veido sarežģīta taksonomiskā struktūra un jo daudzveidīgāka šī struktūra, jo labāk, jo tas dod daudzveidīgāku pamatu attīstībai. Attīstība ir iespējama tikai daudzveidībā.

Kā liecina mūsu pētījumi, tad optimālais ģeogrāfisko vienību taksonomiskais līmenis ir lokālās ģeogrāfiskās vienības apvidi un novadi. Terminu “apvidi” es lietoju dabas struktūras rajonēšanā. Ikdienā bieži lieto terminu “novads”, bet šis termins ģeogrāfijā netiek attiecināts uz reģionālām vienībām, kā, piemēram, Sēlija vai Zemgale. Gadiem ilgi es cīnījos, lai par novadiem nesauc Sēliju, vai Kurzemi, vai Latgali, vai Kurzemi. Novadi, piemēram, ir: Ilūkstes novads ar centru Ilūkstē, Dignājas novads ar centru Dignājā, Neretas, Viesītes, Lauces novads, vai citur Latvijā - Piemares, Piebalgas, Bandavas, Metsapoles, Idumejas, Vanemas novads.

Sēlija (Latvijas daļa) manā iedalījumā tika sadalīta 9 novados (AP Pašvaldību Padome to apstiprināja 1993.gadā): Sēlpils, Dignājas, Neretas, Viesītes, Aknīstes, Subates, Ilūkstes, Lauces un Aizlauces. Četri no septiņiem Sēlijas novadiem praktiski ir izveidojušies manis noteiktās robežās un vēl 2 divi novadi tuvu tām.

Ilūkstes novads ir izveidojies lielāks kā es toreiz cerēju, jo jautājums bija par Subati, ņemot vērā tās sarežģīto vēsturisko attīstību. Domāju, ka Subatei, kā vienreizējai vietai, ir vajadzīgas savas brīvvalsts tiesības, un tas būtu arī labs pamats tās izaugsmei un attīstībai. Kaplavas pagasts ir jāatdod Sēlijai, tas ir vienkārši jāatņem Krāslavai.

Galvaspilsētas jautājums

Paškultūrai, protams, ir jāattīstās katrā sētā, katrā ciemsētā, katrā pagastā, katrā pilsētā un katrā novadā un visā Sēlijā kopumā. Bet vienmēr izvirzās jautājums par vairāku funkciju centralizāciju, jo katrā pagastā lielu garīgo, kultūras un pārvaldes centru nevar izveidot, tāpēc rodas jautājums par lielākiem kultūras un administratīvajiem centriem.

Par zemju administratīvajiem centriem jeb galvaspilsētām ir jāizvēlas dzīvotnes, kuras jau tādas ir bijušas, vai esošie kultūras centri, kuri būtu spējīgi veikt šādu funkciju. Par administratīvo centru nebūt nav jābūt zemes lielākajai pilsētai vai lielam ražošanas centram, to nepavisam nedrīkst noteikt ostas piestātņu vai naftas krānu skaits. Piemēram, Latvijas galvaspilsēta varētu būt Ogre, kur viens ministrs pie otra varētu aiziet ar kājām. Kurzemei ir sava sena galvaspilsēta – Kuldīga, Zemgalei ir senais centrs – Jelgava jeb Mītava, Rīgavai protams ir Rīga, latu (latgaļu) Vidzemei ir jau senais mestra sēdekļis – Cēsis, Latgalei ir senais kultūras centrs – Rēzekne. Vissarežģītāk ir ar Sēliju, jo viens no senajiem sēļu centriem Dvietē neeksistē, bet tā apkaimē ir uzcelts jaunciemats Dviete. Savulaik vienai senās Sēlas konfederācijas valstij galvaspilsētas funkcijas pildīja Sēlpils, no kuras ir palikušas drupas uz vientuļas salas Daugavā. Par jaunu kultūras centru ir izvirzījusies Viesīte, kurai kādreiz bija pat sava televīzija. Tā ir jauka pilsēta ar dziļu kultūras potenciālu un varētu attīstīties par daudzpusīgu kultūras centru. Bebrene arī bija viens no maniem kandidātiem uz Sēlijas galvaspilsētu, bet vēl cits bija Ilūkste. Pēc dziļas apstākļu

zinātniskas analīzes mēs secinājām, ka par Sēlijas galvaspilsētu varētu būt Ilūkste, jo tai ir iekšā tas potenciāls, kurš nepieciešams, lai īsākā laika periodā to izveidotu par administratīvo centru – galvaspilsētu visai Sēlijai. Bebreņē pat pagalms izdveš zinātnes auru, tā varētu attīstīt zinātnes un izglītības centra funkcijas. Tur varētu izslieties nākamā Sēlijas universitāte. Viesīte varētu būt sēļu garīgais centrs. Arī citiem centriem Sēlijā ir savi iekšējie potenciāli tālākai izaugsmei un attīstībai (Jaunjelgavai, Dignājai, Neretai, Aknīstei, Jēkabpilij, Subatei, Sventei, Medumiem, Skrudalienai, Demenei, Kaplavai un daudziem citiem). Protams, pastāv arī pavisam cits variants – Sēlijas parlamentam tiek izvēlēta jauna vieta kā tas ir, piemēram, lapiem (sāmiem/sapmi) Laplandē kuri dzīvo gan Zviedrijā, gan Norvēģijā, gan Somijā, gan Rossijā (Norvēģijā Karasjoka, Zviedrijā Kiruna, Somijā – Sajos parlaments Inari novadā). Somiem šis sāmu parlaments izmaksāja 15 miljonus euro, tās taču būtu kapeikas no tiem miljardiem, kurus saņem Latvijas valsts, bet Sēlija iegūtu savu kultūras un tautvaldības centru.

Sēlija ir uzsākusi savu pašnoteikšanās ceļu. Septiņas novadu pašvaldības: Aknīstes, Ilūkstes, Jaunjelgavas, Jēkabpils, Neretas, Salas un Viesītes pašvaldības ir apvienojušās Sēlijas izaugsmei un attīstībai. Tās ir izveidojušas savu apvienību, savu - sēļu klubu, asociāciju. Sēļi periodiski sasauca savu kongresu.

Vēsturisko dokumentu „Par pašvaldību apvienības” dibināšanu parakstīja Aknīstes novada pašvaldības domes priekšsēdētāja Ingrīda Vendele, Ilūkstes novada pašvaldības domes priekšsēdētājs Stefans Rāzna, Jaunjelgavas novada pašvaldības domes priekšsēdētājs Guntis Libeks, Jēkabpils novada pašvaldības domes priekšsēdētājs Edvīns Meņķis, Neretas novada pašvaldības domes priekšsēdētājs Antons Blūms, Salas novada pašvaldības domes priekšsēdētāja Irēna Sproģe, Viesītes novada pašvaldības domes priekšsēdētājs Juris Līcis. Jāsaka, ka visu šo pašvaldību priekšgalā ir īsti sēļu Vaideloši un Vaidelotes. Viesīti šobrīd vada Jānis Dimitrijevs, kurš arī ar visu sirdi ir nodevies sēļu lietai. Varbūt viņi visi nav sēļu izcelsmes, bet sēļu gars ir viņos iemājojis un viņi ir kļuvuši par Sēlijas patriotiem laikā, kad tas varbūt politiski un materiāli nemaz nav tik izdevīgi.

Tā bija drosme un uzdrīkstēšanās no visiem šiem pašvaldību vadītājiem. Lai Prometeja gars viņos neapdziest! Sēļu patriotisms ir uzvarējis!

Priekšlikumi

1. Sēļi esiet lepni ar savu seno pagātņi, savu seno izcelsmi un neļaujieties nogrimt tautu asimilācijas procesā. Sēlijā dzīvojošie Latgales lati (latgaļi), kurši, zemji (zemgaļi), Vidzemes lati (vidzemnieki), Rīdzenieki - neļaujiet izmirt sēļu garam un tik senai un varonīgai baltu tautai.
2. Steidzami nepieciešams izveidot Sēlijas Tautas sapulci - sēļu Tautas Sapulci (tautas parlamentu), kurš būtu ievēlēts pēc tautvaldības principiem (sākotnēji ar novērotājtiesībām iesaistot arī sēļus no Lietuvas puses).
3. Latvijas un Lietuvas valodniekiem steidzamā kārtā nepieciešams uzsākt sēļu valodas rekonstrukciju un tās pamatu mācīšanu skolās.
4. Patiesās vēstures neatkarīgajiem vēsturniekiem un ģeogrāfiem nepieciešams pabeigt patieso Sēlijas vēsturi, apskatot visu Sēliju kopumā, neskatoties uz pašreizējo Latvijas-Lietuvas robežu. Sēlija bija liela, stipra, vienota konfederatīva valsts, kura tagad sadalīta ar šo valstu robežu.

Es novēlu sēļiem augšāmcelšanās garu, novēlu savu auseklīti atgriezt Latvijas Zemju vainagā, novēlu sasniegt savas Baltās virsotnes, droširdīgus un gudrus vaidelošus un spīgas, kuri atjaunotu Sēliju Latvijas un Eiropas kartē.

2014. gada 22. jūnijā

Dr. Valdis Šteins (Sēlijas atklājējs)

Sēļu dzinējspēks: Jaunjelgavas pašvaldības vadītājs Guntis Libeks, Saeimas deputāts ģenerālis Juris Vectirāns, Viesītes pašvaldības vadītājs Jānis Dimitrijevs un Sēlijas atklājējs Valdis Šteins

Foto no : <http://www.delfi.lv/novados/viesites-novads/viesite/zinas/kongresa-viesite-aicina-izveidot-selijas-regionu.d?id=44575418>